

Ш О Д У Н А В К А .

№ 25.

Београдъ 20. Юнія.

1847.

СВАДБА ПѢВЦА.

Већъ е жарко сунце
 На заходу саде,
 Већъ на земљу сљина
 Мѣсечина паде;
 Средъ Маркова двора
 Дробно цвати цвѣће,
 Ко садъ у то доба
 Око нѣг' облеће? —

По цвѣћу му плаха
 Кошутница хода,
 И стража е чува
 Одъ свию незгода;
 Ню ми соко мави,
 Птица бистра взора;
 Ай чу ли ме, Марко,
 Домамит' в мора!

Па онъ пѣва, кличе:
 „Ой у цвѣћу звѣри!
 Я љу т' любве храму
 Отворити двери.
 Ходи къ мени душо,
 Мое очи двое,
 Узвати бешъ млада
 Рай на земљи што е!

„Ходи къ мени, душо,
 Ладовите весне
 Твоіой главн брат-љу
 Даре пренебесне;
 На цичеѣмъ мразу,
 Усредъ зиме худе,
 Я љу теби дѣт'
 Топлину у груди!

„Я љу теби, душо,
 У љутеѣной ноћи

Росомъ полюбаца
 Твое купат' очи;
 А кадъ на уранку
 Сунца синѣ лице,
 Я љу теби пѣсме
 Пѣват', кошутнице! — “

Будниа е любавъ
 Ма одъ какве страже,
 И найвећа стега
 Ту ништ' непомаже;
 Украла се стражи
 Кошутница млада,
 Сокола ю моћна
 Пѣлни пѣсеме влада.

Па јоштъ вид' ли чуда,
 Шта да спази око!? —
 Побратиме, нѣ
 Оно птица соко;
 Већъ е млада Србче,
 Ратко, пѣваць врлый,
 У кошуту плахой
 Онъ си любу грли!

Райковићъ.

БОЖІЙ ПРОМЫСАЛЪ ВДИ НАДЪ СВАКИМЪ ДОБРЫМЪ ЧОВЕКОМЪ.

(Слободанъ преводъ.)

Страшна олуя на-едан-путъ подиже се, и небо, у црно обучено облаке, зеленымъ поляма ужасно преѣшаше, кадъ е старый нѣкый изслуженый воиникъ, у изношеномъ воиничкомъ одѣлу, завежляй нѣкый на леѣи носеѣи, и малено, одъ прилике осамъ година старо дѣвойче за руку водеѣи, по пустомъ друму путовао было. Ово баше нѣка страшна людина, коегъ силе ни-

ти старость, нити бѣдства юштѣ порушити могуше, само што су очи оштрину вида, и косе свою преѣшнюю бою изгубиле. — Плюскомъ веѣь киша падати поче, кадъ е онъ нѣку, не далеко одъ предстоѣше варошице гостилницу нашао, и са своимъ дѣтетомъ унутра ушао быо. Меѣутымъ юштѣ више жителя те варошице ту су се были скупилы, да се одъ непогодногъ овогъ времена заклоне. Меѣу овима и самъ проповѣдникъ (Pastor) варошице те нахоѣаше се. — Улазакъ страннога любопытливие нѣюве погледе на себе привуче. Онъ пакъ учтиво све поздравивши, упути се къ одной у краю собе стоѣхой клупи, остави свой завежляй, и сѣдне покрай дѣвойчице, коя се тужаше, да е врло уморна, и милуюѣи ю по образу заиште одъ гостилника чашу простиѣга вина. —

„Вы мора да изъ далека путуете?“ запыта га Меніусъ (тако се зваше проповѣдникъ овай); „ербо мала види се да е врло уморна.“

„Доста по изъ далека, врло изъ далека,“ дубоко узданувши, одговори овай старый.

„Хоѣете ли скоро цѣль пута вашегъ достиѣти?“ запыта онай даль.

„Цѣль?“ одговори старый; „я никакве цѣли немаѣь. — Я самъ быо войникъ у Хановеранской служби: затымъ ранѣь, зароблѣь, и садъ просякъ. Жена ми е посвуда слѣдоvala, по Англеской, и Французкой, докъ на послѣдакъ силе юй изнемогаше, и она у одной Французкой болници неумре. То е све, што я о мени казати могу.“

„Бѣдный човече!“ продужи Меніусъ даль, „на шта сте садъ намѣрени чинити?“

„Шта ми друго заостае, но просити; ербо тко бы се старогъ немоѣногъ войника, и едне юштѣ малене, и неизображене дѣвойчице примити хотѣь?“

„Несумняйте се о промыслу Божиѣмъ, коегъ тайне путове мы слаби смртни никако постиѣти немоѣемо,“ одговори Меніусъ. „Може быти да е васъ самъ промысалъ Божій садъ овамо довео. У нашемъ мѣсту умро е не давно гробларъ нашъ, нѣгово мѣсто, ако и незнатно, но опетъ съ извѣстномъ платомъ, и еднымъ малымъ обывалиштемъ на гроблю саюжено, садъ се упразнило. Можете ли се вы одважити, да то мѣсто замените?“

„Одважити?“ повыче странный, при комъ рѣдко нѣко движеніе, на лицу нѣговомъ

изображено, душу му потрести чиняше се. „Я немаѣь се на што одважавати; но ако вы мени то мѣсто даруете, то ѣу я сматрати, као да ме е сама рука Божія овамо по олуи овой, плюску и киши на среѣу мою довела.“

„Добро,“ рече Меніусъ, „да причекамо юштѣ мало, докъ ова непогода преѣе, и онда ѣу васъ къ господару варошице ове у дворъ одвести, и тамо васъ препоручити.“

„Богъ некъ васъ зато награди,“ одговори старый дубоко тронѣь, и сузе му преко црнога лица потекоше. — „Но кажите ми, молимъ васъ, како се зове варошица ова, предъ коіомъ се мы находимо?“

„Варошица и спанлукъ тай зове се Франкенталь.“

Затымъ разговараше се мало, и на-едан-путъ непогода съ najveѣомъ силомъ бѣснити поче. Буйна се киша спусти; громова ужасно рыкаше, и мунѣь непрестанно сѣваху тако, да су се сви уплашили, и проповѣдникъ капу свою съ главе скинувши, поче се Богу молити. — Текъ после едного сата киша мало престаде, облаци се мало по мало разведрише, и сунце природу любко своимъ златнымъ зрацима поздрави.

„Но хвала Богу!“ рече проповѣдникъ, покрывши главу свою капомъ, „непогода проѣе, и никакве штете неучини; но шта више слѣди благослова Божія нашимъ нѣывама и ливадама остави. — Ходите садъ дакле старый, ако то-лько крѣпости у себи осеѣате, да са мноѣмъ тай малый путь до двора учините.“

„Я самъ готовъ на вашей служби,“ одговори старый, исплати свой дугъ; пробуди свою малу дѣвойку, коя е меѣутымъ, докле су се они разговарали, уморна будуѣи, сладко заспала была. „Ходи, ходи Марія!“ рече старый овой малой, „мы смо хвала Богу опетъ прибѣжиште наше нашли.“

При овима рѣчма узе онъ дѣте ово за руку, кое се едва одъ сна разбудати могло, и поѣе съ човеколюбнымъ овымъ проповѣдникомъ у дворъ.

Вилдавъ, господаръ двора, и варошице Франкенталь, на препоруку свогъ проповѣдника одма е Марка (тако се зваше овай старый войникъ) драговољно примію, и веѣь сутраданъ, са своіомъ маломъ кѣромъ, онъ се у оно обывалиште на гроблю уселію бѣше. — Гроблѣь са-

и понимало е врло лѣпо положеніе, и одъ прѣшнихъ гробляра већимъ прилѣжаніемъ уређено и украшено баше. Цвѣтне лее украшаваху многе гробове, витке жалостне врбе и зова пружаху се преко гробова по зидовима, съ коима е гробль ограђено было. Не далеко на едномъ брежюльку лежао е дворъ властелина, и своимъ украшенымъ зиданьмъ, высокими прозорима, и колосалномъ капиомъ предлагаше чудесно противлѣніе овоме покою мѣсту. — Свудъ пакъ наоколо лежала су плодоносна поля и ливаде, и изъ далека любезно осмѣваху се плаветни брегови на овай пріятный и красныи предѣль.

Старый Марко са станьмъ своимъ садъ баше задоволянь, и ако не за срећна, то и за несрећна себе садъ недржаше. Онъ е садъ у окружію мртвы живіо, кадъ и тако живећи у свѣту, много бѣде одъ живы претрпи, и желный покой, кога се тако дуго лишавао, едва се еднупуть печалномъ срдцу нѣговомъ повратіо баше. — Найрадѣ сѣдіо е онъ у вечеръ предъ своимъ кућномъ, и тужећи у мыслима погружень, сматраше на дворъ властелина. И мала Марія скоро се привыкла была, и премда е нѣой брижливя нега матере оскудѣвала, то опеть на-скоро получи Марія готово матерню любовь и пріятельство кодъ госпоє учительке мѣста тога, коя се нѣ прелюбезно прими, и добродѣтельный Меніусъ нѣе пропуштао быо, у празнима часовима нѣой у нужднимъ наукама и воспитанію наставлѣніе давати. — Врло радо забавляше се она на гроблю, кое е различнымъ цвѣтемъ украшено было, и кое е она не као ужасно обиталиште мртвы; но као пріятну нѣку цвѣтну башту сматрала. Она е ту понайвише бавила се, вѣнце одъ цвѣћа плетући, коима е она крстоє умерши, за кое е паметствованѣ людско већ угасило се было, украшавала; или подливаюћи цвѣтне лее, кое е любовь, пріятельство, и благодарностъ мртвыма овде насадила была.

Но нѣе она дуго ово свое увеселѣніе тако сама и уединѣна проводити могла, на-скоро получи она садружника Густава, сынчића властелинова, коегъ красныи ликъ мале странне дѣвойчице изъ великолѣпногъ двора овамо примамљиваше. И текъ што е одъ учителя свогъ, маде свое уроке (лекціе) свршивши, утећи могао, таки е къ малой овой дѣвойчицы дотрчао, и дотле бы се ту забавляо, докле га небы одазвали. — При овима пріятными увеселѣніями и играма, протекоше нѣколько година, при коима дѣця овой увѣкъ се зима као лютыи нарушитель

нѣине радости указываше, и нѣи на дуже време раставляше. —

(Продуженіе сабдує.)

КНИЖЕВНЕ ВѢСТИ.

СРБСКИ СПОМЕНИЦИ.

Сви просвѣћени народи, кои су до сада по ето пута исторію на своемъ сѣзку и у свакомъ виду издавали, не престаю и данъ данашній исту съ найлѣпшимъ и найдражестнимъ образима свѣту представляти. Сви почитую историческа преданія за найполезнію науку у животу човеческомъ.

Народъ Србскій — на жалость морамо признати — у томъ е далеко заостао. У древности имао е свое красно политично быѣе, но нѣе имао праве исторіе: и данасъ тиня родъ Србскій на зрѣнью свѣта, а не на повѣсти. Ако е у древности лишавао се свои историка, осуђенъ да се бави са ватромъ и мачемъ по духу времена: зашто данасъ, кадъ сунце истине свима родовима сѣе, онъ да очи затвора? Нити животь други народа сматра, нити се самъ на истини свои дѣла огледа!

У той тамі ако бы оскудицу общте исторіе коекако извинили, недостатакъ у исторіи свога рода никако се извинити не може. Србо, ако е прва свима родовима полезна, друга е свакомъ поединомъ необходимо нужна; она о туђину ради, ова о своимъ говори; прва поучава, друга животвори; она разумъ пита, ова и у ерце дыра. Крозь внутренность Србина свето неко чувство мѣнли, кадъ га повѣсть доведе у тамницу, гдѣ Дечанскій почива, ил' у собу, гдѣ ввезъ Лазарь последний путь вечера. Наука, коя изъ овы позорія друге освѣщуетъ, Србина не разжарити и до наисветіегъ одушевлянія за добра и славна дѣла узбудити.

И ово е узрокъ, што е долеподписаный, за побудити желю къ историческомъ знаню, отважіо се „Споменике Србскогъ Народа“, т. е. найзнатнія позорія исторіе Србске, у наясніемъ и што крашемъ образу издати, починуюћи одъ најетарія времена па до год. 1847.

Издаватель знаюћи, колико у томъ дѣлу много чиня живо изображеніе позорія поедини, знаюћи, да е око найлѣпшій путь у душу човеческу: усудіо се е у овомъ изданію онимъ путемъ ступити, коимъ ходе данасъ најпросвѣщеніи народи.

Споменици, кое издавати намѣрава, неће посити сама мртва слова, но изображенія знатныи приключенія, образе кралѣва Србски и свы знатныи Србски сынова. Повѣсть рѣчма описуетъ позорія, овде предъ очи излазе сама собомъ позорія; описанія не можемо

свагда читати, изображенія жива и кадъ лежемо и кадъ устаемо имамо предъ очима — и само њима о-
кружени можемо рећи: да у садашњости живећи и
прошле вѣкове уживамо.

Свака два мѣсеца, поредъ текста*) на два таба-
ка, изићи ће три портрета најлѣпше израђена, и о-
снимъ тога едно историческо изображеніе, као и. пр.
крунисанѣ Стефана Првовѣчаногъ одъ св. Савве,
вечера кнеза Лазара, побуна на Дале и т. д.; и та
сва четири образа, свакиј на полъ табака великогъ
Французкогъ велин-папира, заедно са текстомъ, ма-
нѣ ће кошовати, него што се обично само еданъ
образъ купуе, т. е. *едну форинту сребра (двадцестъ
гроша)*; — шта више, пренумеранти, кои се на свы
12 одѣлѣнія пренумерираю, добитъ ће при концу из-
данія *на даръ* едно велико изображеніе**), кое само 5
фр. ср. иначе вреди.

Наравно разумѣва се, да кои бы само едно одѣ-
лѣніе, или по еданъ комадъ образа узети желіо, у
томъ случаю другу цѣну платити има, и то: за едно
одѣлѣніе, т. е. текстъ са 4. образа, 1 фр. 40 кр.; за
едно портре 30 кр.; за едно изображеніе историческо
40 кр. у сребру. Любители, кои бы желели исто-
рическа изображенія у своимъ одѣлѣніима молована
(solognit) имати, изволитъ се за свако одѣлѣніе са-
іошть 40 кр. ср. осимъ обичне цѣне пренумерирати.

Свакиј родолюбъ, кои то пренумеранта послао
буде Г. Петру Стояновићу, књижгопродавцу у Н. Са-
ду, гдѣ ће главниј дерѣт издавнїа бити, добитъ ће е-
данъ екземпляръ на даръ. Новци се за свако одѣлѣ-
ніе напредъ полагају. За прво одѣлѣніе траятъ ће пре-
нумерација до конца мѣсеца Юнія ове године; а послѣ
чимъ се ово прво одѣлѣніе пренумерантима разда
(кое ће у почетку мѣсеца Августа бити), изволитъ ће
гг. скупители одъ свои пренумеранта одма и за дру-
го одѣлѣніе новце наплатити, а кадъ се и ово разда,
онда и за треће и т. д., докъ се цѣло дѣло невзда.

Кадъ се узме, како е цѣна свакогъ одѣлѣнія
према вредности и важности његовој премалена, и
како е издаванѣ овако огромногъ дѣла безъ общте
помоћи тежко; надамъ се, да ће гг. пренумеранти ра-
до ово жертвоприношеніе на воздвиженіе „Србени
Споменика“ чинити. Изъ уваженія битъ ће имена њио-
ва достойно, послѣ остали најважнии у роду муже-
ва, у Споменицима, кое су они на славу, честь, дѣ-
ку и ползу рода свогъ подигли, напечатана.

*) Одъ кога?

У.

**) Шта ће ово изображеніе представљати?

Надати се е, да ће родолюбиви Срби гласъ ма-
тере Србіе услышати, и неће допустити, да зракъ
истине, одъ Неманѣ просіявший, у ноћъ загуби се и
мракъ буде у нетнии рода,

У Вечу 1. Мая 1847.

Атанасіе Іовановићъ,
Литографъ.

Додатакъ. Ово объявлѣніе доноси намъ еданъ огром-
ный ликъ, кои представља матеръ Србію на узвыше-
номъ престолу сѣдећу, коя у одной руци држи историю
Србску вѣнцемъ обвіену, а у другой грбъ Србіе.
„Око престола цвѣће безсмртїа израстло е, ниже мно-
ги вѣнци на степенима леже; съ лѣве пакъ и десно
стране Срби у народномъ одѣлу узхићаваю се по-
гледомъ майке свое и нѣнымъ узгласомъ, кои е на
престолу овима рѣчма изражень:“*)

„Изъ светога дома Неманѣина
Првый мени сїйну зракъ,
Докъ е Србскогъ рода и имена
Непокри ме више мракъ.“

Ово знаменито и преважно предпрїятіе сви тре-
ба могућима силама да подпоможемо. Кои ће Ср-
бинъ сада собу свою китити странонароднима кое-
каквима ликовима, кадъ има изображене Србске юна-
ке и велможе, крунисанѣ Србски кралѣва, вечеру Ла-
зареву, Милоша подъ Муратовымъ шаторомъ, патри-
рха Чарноевића са народомъ Србскимъ прелазећа у
Аустрию, Ђурђа Бранковића у тамници Ђгарской, Ка-
раѣорђа у бою на Мишару, Айдукъ - Велька тинућа,
Узун-Мирка на Београдској капин, народну скупшти-
ну на Врачару и т. д.? — Но осимъ овога, и то е
важно при овомъ дѣлу, што ће намъ оно историю
Србску и описану дати; и тако Србче, гледаюћи изо-
бражену битку Косовску, моћи ће и читати подвиге
отаца свои, а тимъ се узпальвати на славу и ве-
личаніе милога отечества свога. Свакиј, велимъ сва-
киј поле могућанъ Србинъ треба, и мора се на ово
дѣло пренумерирати. — Да бы Срби изъ Србіе лакше
до њѣга доћи могли, нека изволе они, кои га има-
ти желе (а то ће вальда свакиј родолюбаць), имена
своја, са припадаюћомъ по горнѣмъ объявлѣнію цѣ-
номъ, подписаноме учреднику овы листовъ послати,
кои ће то далъ на мѣсто опредѣлѣнія оправити, одъ
кога ће у свое време и само дѣло, за кое предпла-
тили буду, добити.

Учредникъ.

*) № 45 Срб. н. нов.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издамо и печатано у Правителственој Књижгопечатни у Београду.